

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.001.06.2023

Pan
Maciej Gazda
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
w Piekarach Śląskich
ul. Biskupa Nankera 103
41-949 Piekary Śląskie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. – wykorzystanie dotacji celowych z budżetu państwa na finansowanie wypłat dodatku osłonowego oraz realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Piekarach Śląskich ¹ , ul. Biskupa Nankera 103, 41-949 Piekary Śląskie
Kierownik jednostki kontrolowanej	Maciej Gazda, Dyrektor MOPR od 15 stycznia 2007 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Nina Poloczek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/25/2023 z 13 stycznia 2023 r. (akta kontroli str.1-2, 3-4, 87-89)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny pod względem legalności, gospodarności i rzetelności wykorzystania przez MOPR dotacji celowych z budżetu państwa część 85/24 – województwo śląskie na finansowanie wypłat dodatku osłonowego oraz realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego.
Zakres kontroli	Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych: 1. odnośnie do dotacji celowej na finansowanie wypłat dodatku osłonowego, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym ³ <ul style="list-style-type: none"> – kontrola działań w zakresie zapewnienia środków dotacji; – szczegółowa analiza wybranych prób wniosków o wypłatę dodatku osłonowego pod względem prawidłowości ich rozpatrywania oraz terminowości wypłacania dodatku; – kontrola prawidłowości i terminowości kwartalnych rozliczeń dotacji; – kontrola terminowości zwrotu niewykorzystanych środków dotacji; 2. odnośnie do dotacji celowej na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego, o której mowa w art. 31 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów ⁴ <ul style="list-style-type: none"> – kontrola działań w zakresie zapewnienia środków dotacji; – analiza kosztów obsługi świadczeń; – szczegółowa analiza wybranej próby wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego pod względem prawidłowości ich rozpatrywania oraz terminowości wypłacania świadczeń;

¹ Dalej: MOPR.

² Dz.U. z 2022 r. poz. 623. Dalej: ustawa o NIK.

³ Dz.U. z 2023 r. poz. 169, ze zm. Dalej: ustawa o dodatku osłonowym.

⁴ Dz.U. z 2022 r. poz. 1205, ze zm. Dalej: ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

- kontrola terminowości kwartalnych sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz sprawozdań Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami;
- kontrola terminowości zwrotu niewykorzystanych środków dotacji.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli MOPR zapewnił środki dotacji na finansowanie wypłat dodatku osłonowego oraz środki dotacji na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego w kwotach i terminach umożliwiającą realizację tych zadań. Terminowo wywiązał się z obowiązków sprawozdawczych (w tym w zakresie rozliczenia ww. dotacji) oraz obowiązku zwrotu niewykorzystanych środków. Prawdopodobnie rozpatrzył objęte badaniem wnioski o wypłatę dodatku osłonowego oraz wnioski o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W zakresie dotyczącym dotacji na finansowanie wypłat dodatku osłonowego stwierdzono jednak, że w przypadku 92,2% zbadanych, nieprawidłowo wypełnionych wniosków o wypłatę dodatku osłonowego nie dochowano wymaganej formy pisemnej wezwania osoby ubiegającej się o dodatek do poprawienia lub uzupełnienia wniosku. W przypadku 18,9% pozytywnie rozpatrzonych wniosków, złożonych w styczniu 2022 r., I ratę w łącznej kwocie 64,2 tys. zł (2,7% wypłat dodatku osłonowego ogółem) wypłacono nieterminowo, co pracownicy MOPR wyjaśnili wystąpieniem okoliczności niezależnych od organu, jednak badanie 8,8% takich wniosków wykazało, że działania MOPR w zakresie rozpatrywania wniosków lub wypłacania środków nie były niezwłoczne. Ponadto w rozliczeniach dotacji za I i II kwartał 2022 r. wykazano kwoty wypłaconych dodatków osłonowych zawyżone o odpowiednio 0,1% i 0,9%, a w rozliczeniach za II, III i IV kwartał 2022 r. wykazywano narastająco błędne liczby gospodarstw domowych, które otrzymały dodatek osłonowy i na koniec 2022 r. liczba ta była zawyżona o 25,8%.

W zakresie dotyczącym dotacji na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustalono, że świadczenia te były wypłacane terminowo, z wyjątkiem dwóch przypadków. W pierwszym – nieterminowo wypłacono świadczenie za jeden miesiąc, w związku z nieprawidłowo określonym terminem w harmonogramie wypłat zawartym w decyzji, w drugim – z powodu niezakończenia w terminie postępowania w sprawie ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Nieprawidłowości te, z uwagi na incydentalny charakter, nie miały istotnego wpływu na kontrolowaną działalność.

⁵ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie wypłat dodatku osłonowego

Opis stanu faktycznego

1.1. W 2022 r. do MOPR wpłynęły 4 482 wnioski o wypłatę dodatku osłonowego, z tego 1 386 (30,9%) w styczniu, 3 091 (69,0%) w okresie od lutego do października i 5 (0,1%) po 31 października. Przypadków określonych w art. 2 ust. 5 ustawy o dodatku osłonowym (podstawowe stawki dodatku) dotyczyło 3 475 (77,5%) wniosków⁷, a przypadków określonych w art. 2 ust. 6 ww. ustawy (podwyższone stawki dodatku⁸) – 1 007 (22,5%) wniosków⁹.

Pozytywnie rozpatrzono 3 977 (88,7%) wniosków, a odmownie – 384 (8,6%), natomiast 121 (2,7%) – pozostawiono bez rozpatrzenia (w tym pięć na podstawie art. 2 ust. 9 ustawy o dodatku osłonowym, w związku ze złożeniem wniosków po terminie wskazanym w tym przepisie, tj. po 31 października 2022 r.).

Jak wyjaśniła Zastępca Dyrektora MOPR, głównym powodem odmownego rozpatrzenia wniosków o wypłatę dodatku osłonowego było niespełnienie wymogu dotyczącego nieprzekroczenia określonej wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu na osobę w gospodarstwie domowym, natomiast pozostawienie bez rozpatrzenia miało miejsce przede wszystkim w przypadkach, w których strona nie zastosowała się do wezwania do poprawienia lub uzupełnienia wniosku.

W związku z pozytywnym rozpatrzeniem 3 977 wniosków o przyznanie dodatku osłonowego, liczby wypłat z tego tytułu w poszczególnych przedziałach czasowych 2022 r. (biorąc pod uwagę terminy wypłaty I i II raty określone w art. 2 ust. 8 ustawy o dodatku osłonowym w brzmieniu obowiązującym przed 15 lutego 2023 r.), przedstawiały się następująco:

- do 31 marca 2022 r. – 1 071, wszystkie stanowiły I ratę (dotyczy wniosków złożonych do 31 stycznia 2022 r.);
- od kwietnia do 2 grudnia 2022 r. – 3 940, z tego 1 070¹⁰ stanowiło II ratę, a 249 – I i II ratę (dotyczy wniosków złożonych do 31 stycznia 2022 r.), natomiast 2 621 – wypłatę jednorazową (dotyczy wniosków złożonych po 31 stycznia 2022 r.);
- po 2 grudnia (do końca tego miesiąca) – 36, wszystkie stanowiły wypłatę jednorazową (dotyczy wniosków złożonych po 31 stycznia 2022 r.).

(akta kontroli str. 35-37, 39-41, 304-315, 396, 398-401)

Dyrektor MOPR i jego Zastępca oraz Kierownik Działu Dodatków Mieszkaniowych wyjaśnili, że w przypadkach niewypłacenia I raty dodatku osłonowego w terminie do

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ 1 289 złożonych w styczniu 2022 r., 2 182 – w okresie od lutego do października 2022 r. i cztery – po 31 października 2022 r.

⁸ Gdy głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego były: kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane węglem lub paliwami węglowodukowymi, zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków.

⁹ 97 złożonych w styczniu 2022 r., 909 – w okresie od lutego do października 2022 r. i jeden – po 31 października 2022 r.

¹⁰ W jednym przypadku wnioskodawca zmarł przed wypłaceniem II raty dodatku osłonowego.

31 marca 2022 r.¹¹ (termin ten dotyczy wniosków złożonych w styczniu 2022 r.) zaistniały okoliczności niezależne od Organu. „W przypadku 48 wniosków zostały skierowane pisma do ZUS w sprawie ustalenia wysokości składki zdrowotnej i/lub potwierdzenia uprawnień do 13-tej emerytury. Odpowiedzi na powyższe wpłynęły do tut. Organu po dniu 31 marca 2022 r. W 146 wnioskach stwierdzono braki formalne, które zostały uzupełnione przez wnioskodawców po dniu 31 marca 2022 r. W 57 sprawach wydano informacje w sprawie dodatku osłonowego w ustawowym terminie (...). Każdy z klientów został poinformowany o możliwości odbioru gotówki, telefonicznie i dodatkowo przez wiadomość sms (...). W celu zapewnienia prawidłowej wypłaty gotówkowej dodatków osłonowych w kasie tut. Ośrodka na ten cel zostały zabezpieczone w dniu 30 marca 2022 r. środki finansowe. Ze względu na wybraną przez wnioskodawcę formę wypłaty gotówki w kasie tut. MOPR, ostatnie świadczenie zostało odebrane przez klienta w dniu 5 lipca 2022 r.”

(akta kontroli str. 304, 306-315, 396-401)

W związku z powyższymi wyjaśnieniami, z 249 wniosków złożonych w styczniu 2022 r., dla których I ratę w łącznej kwocie 64,2 tys. zł wypłacono po 31 marca 2022 r., wybrano 22 (8,8%) wnioski do badania, czy działania MOPR w zakresie rozpatrywania wniosków lub wypłacania środków były niezwłoczne. Ustalenia przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Ponadto wnioski, o których mowa w powyższych wyjaśnieniach oraz wnioski, w związku z którymi dodatek wypłacono jednorazowo po 2 grudnia 2022 r., zbadano pod względem spełnienia wymogu wezwania w formie pisemnej do poprawienia lub uzupełnienia wniosku. Ustalono, że w 92,2% zbadanych przypadków (włączając w to wyniki badania przedstawione poniżej w pkt 1.2.) formy tej nie dochowano, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 309-315)

1.2. W wyniku badania próby 50 (1,1%) wniosków o wypłatę dodatku osłonowego¹² (40 rozpatrzonych pozytywnie, w związku z którymi wypłacono dodatki w łącznej kwocie 23,0 tys. zł, sześć rozpatrzonych odmownie i cztery pozostawione bez rozpoznania) ustalono, że:

- cztery wnioski zostały złożone po 31 października 2022 r., w związku z czym, zgodnie z art. 2 ust. 9 ustawy o dodatku osłonowym, pozostawiono je bez rozpoznania;
- spośród 46 rozpoznanych wniosków, 32 sporządzono prawidłowo, a w 14 przypadkach wnioskodawcy zostali wezwani do poprawienia lub uzupełnienia wniosków, z tego w trzech – pisemnie, zgodnie z wymogiem określonym w art. 24a ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych¹³ (mającym odpowiednie zastosowanie do ustalenia prawa do dodatku osłonowego w myśl art. 2 ust. 14 ustawy o dodatku osłonowym w związku z art. 411 ust. 10n pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁴), natomiast w 11 – telefonicznie, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

¹¹ Początkowo Dyrektor MOPR oraz Kierownik Działu Dodatków Mieszkaniowych wskazali 251 takich przypadków. Z kolejnych wyjaśnień i załączonych dokumentów (dotyczy wniosków nr 196 i 998) wynikało, że liczba ta była zawyżona o dwa przypadki, w których I ratę wypłacono do 31 marca 2022 r.

¹² Z tego 36 dotyczyło podstawowych stawek dodatku, a 14 – stawek podwyższonych.

¹³ Dz.U. z 2022 r. poz. 615, ze zm. Dalej: ustawa o świadczeniach rodzinnych.

¹⁴ Dz.U. z 2022 r. poz. 2556, ze zm. Dalej: ustawa Prawo ochrony środowiska.

- wszystkie rozpoznane wnioski zostały prawidłowo zweryfikowane przez pracowników MOPR pod względem liczby osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego oraz kryterium dochodowego, mając na uwadze przepisy art. 2 ust. 1-3 ustawy o dodatku osłonowym;
- 14 wniosków dotyczących podwyższonych stawek dodatku osłonowego rozpatrzonych pozytywnie pracownicy MOPR zweryfikowali również pod względem spełnienia wymogu określonego w art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym, tj. zgłoszenia głównego źródła ciepła do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków¹⁵ (MOPR posiadał kopię deklaracji CEEB w postaci papierowej lub wydruk komputerowy z CEEB). W wyniku tej weryfikacji, w trzech przypadkach nie przyznano dodatku osłonowego w podwyższonej kwocie, gdyż głównym źródłem ogrzewania były urządzenia niewymienione w ww. przepisie (piec na palet drzewny, kocioł gazowy);
- w 40 przypadkach przyznano dodatek osłonowy (przy czym w ośmiu przypadkach – w niepełnej wysokości, w myśl art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o dodatku osłonowym), a w sześciu przypadkach wnioski zweryfikowano negatywnie i zgodnie z art. 2 ust. 11 ustawy o dodatku osłonowym wydano stosowne decyzje;
- we wszystkich 40 przypadkach sporządzono informacje o przyznaniu dodatku osłonowego, które w 20 przypadkach wysłano do wnioskodawców pocztą elektroniczną, a w pozostałych 20 przypadkach pozostawiono do odbioru osobistego (odebrano dwie), zgodnie z art. 2 ust. 12 ustawy o dodatku osłonowym. W sześciu przypadkach, w których wydano decyzje o odmowie przyznania dodatku osłonowego, wysłano te decyzje do wnioskodawców. W czterech przypadkach, stosownie do sposobu załatwienia sprawy, do wnioskodawców wysłano zawiadomienia o pozostawieniu wniosku bez rozpoznania;
- od momentu złożenia wniosku do: sporządzenia informacji o przyznaniu dodatku osłonowego upłynęło od trzech do 105 dni (średnio 37); wydania decyzji o odmowie przyznania tego dodatku – od 23 do 134 dni (średnio 69); sporządzenia zawiadomienia o pozostawieniu wniosku bez rozpoznania – od jednego do 12 dni (średnio sześć).

(akta kontroli str. 211-212, 213)

W wyniku badania próby 60 (1,3%) wniosków o wypłatę dodatku osłonowego rozpatrzonych pozytywnie¹⁶, w związku z którymi wypłacono środki w łącznej kwocie 34,5 tys. zł (1,5% wypłaconych dodatków ogółem), ustalono, że:

- spośród pięciu wniosków złożonych w styczniu 2022 r., w czterech przypadkach wypłata nastąpiła zgodnie z art. 2 ust. 8 ustawy o dodatku osłonowym (w brzmieniu obowiązującym przed 15 lutego 2023 r.), tj. w dwóch równych ratach, I rata w terminie do 31 marca 2022 r., II rata w terminie do 2 grudnia 2022 r. W jednym przypadku naruszono termin wypłaty I raty, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

¹⁵ Dalej: CEEB

¹⁶ W tym 40 wniosków objętych badaniem, którego wyniki przedstawiono powyżej.

- w przypadku 55 wniosków złożonych w okresie od lutego do października 2022 r. dodatki wypłacono jednorazowo (ostatni w dniu 6 grudnia 2022 r.).

(akta kontroli str. 211-212, 214, 265-266, 268, 273, 347, 349-350)

1.3. MOPR przekazał do Wojewody Śląskiego wnioski o przyznanie dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie wypłat dodatku osłonowego w łącznej kwocie 2 409,8 tys. zł, w terminach określonych w art. 3 ust. 3¹⁷ i ust. 4¹⁸ ustawy o dodatku osłonowym. Środki dotacji, przyznanej przez Wojewodę Śląskiego w zawnioskowanej kwocie, Urząd Miasta Piekary Śląskie przekazał do MOPR w ośmiu transzach, w pełnej wysokości oraz w terminach umożliwiających terminową realizację dotowanego zadania.

(akta kontroli str. 5-20)

W 2022 r. wypłaty dodatku osłonowego zrealizowano w łącznej kwocie 2 341,9 tys. zł¹⁹. Koszty wypłacania odbiorcom dodatku osłonowego wyniosły 46,8 tys. zł – zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o dodatku osłonowym – 2,0% łącznej kwoty dotacji wypłaconych w Mieście Piekary Śląskie. Środki niewykorzystane w kwocie 21,1 tys. zł zostały zwrócone na rachunek Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego 20 stycznia 2023 r., tj. w terminie określonym w art. 3 ust 5 ustawy o dodatku osłonowym.

Rozliczenia dotacji z wyodrębnieniem liczby i kwoty wypłaconych dodatków osłonowych, sporządzane narastająco za okres od dnia 1 stycznia do dnia kończącego I, II, III i IV kwartał 2022 r., przekazano Wojewodzie Śląskiemu odpowiednio 15 kwietnia, 14 lipca i 14 października 2022 r. oraz 13 stycznia 2023 r., tj. w terminie określonym w art. 4 ust. 3 ustawy o dodatku osłonowym (do 15 dnia miesiąca następującego po kwartale). Nie stwierdzono różnic pomiędzy kwotami wypłaconych dodatków osłonowych wykazanymi w rozliczeniach za III i IV kwartał 2022 r. i wydatkami z tego tytułu ujętymi w księgach rachunkowych. W rozliczeniach za I i II kwartał 2022 r. ustalono natomiast błędy w tym zakresie, a w rozliczeniach za II, III i IV kwartał 2022 r. wykazywano narastająco błędną liczbę gospodarstw domowych, które otrzymały dodatek osłonowy, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 5-34, 234-240)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Spośród 193 nieprawidłowo wypełnionych wniosków o wypłatę dodatku osłonowego²⁰, w 178 (92,2%) przypadkach, w celu poprawienia lub uzupełnienia wniosku kontaktowano się z wnioskodawcą wyłącznie telefonicznie (według informacji przekazanych przez Kierownik Działu Dodatków Mieszkaniowych), w sytuacji gdy zgodnie z art. 24a ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych (mającym odpowiednie zastosowanie do ustalenia prawa do dodatku osłonowego w myśl art. 2 ust. 14 ustawy o dodatku osłonowym w związku z art. 411 ust. 10n pkt 2 ustawy Prawo ochrony środowiska), podmiot realizujący świadczenia wzywa pisemnie osobę ubiegającą się

¹⁷ Za II, III i IV kwartał 2022 r. odpowiednio 14 marca, 14 czerwca i 14 września 2022 r., tj. w terminie do 15 dnia miesiąca poprzedzającego dany kwartał.

¹⁸ Za I kwartał 2022 r. 11 lutego 2022 r., tj. do 15 lutego 2022 r.

¹⁹ Z tego 1 777,0 tys. zł na dodatki przyznane w stawkach podstawowych i 564,9 tys. zł na dodatki przyznane w stawkach podwyższonych.

²⁰ Populację stanowiły: wnioski objęte badaniem pod względem prawidłowości załatwienia sprawy, którego wyniki przedstawiono w pkt 1.2.; wnioski złożone w styczniu 2022 r., w związku z którymi I ratę dodatku wypłacono po 31 marca 2022 r.; wnioski, w związku z którymi dodatek wypłacono po 2 grudnia 2022 r.

o świadczenia do poprawienia lub uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania, a niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

Zastępca Dyrektora MOPR oraz Kierownik Działu Dodatków Mieszkaniowych (tj. komórki organizacyjnej realizującej zadania w zakresie rozpatrywania wniosków o wypłatę dodatku osłonowego) wyjaśnili: „w związku z faktem, że większa część złożonych wniosków wymagała uzupełnienia braków formalnych, wzywano w pierwszej kolejności Stronę telefonicznie. Miało to na celu ograniczenie wydatków związanych z wysyłką za pośrednictwem Poczty Polskiej. W większości przypadków znacznie przyspieszyło to rozpatrzenie wniosku. Wezwania wystosowane zostały jedynie w przypadku braku kontaktu z klientem lub uporczywym niestawieniem się wnioskodawcy w tut. Ośrodku.”

(akta kontroli str. 211-213, 354, 356)

NIK zwraca uwagę, że wezwania do poprawienia lub uzupełnienia wniosku powinny być kierowane do wnioskodawców w formie pisemnej, tj. z zachowaniem „śladu rewizyjnego” jako elementu mechanizmu kontroli zarządczej²¹, mającej na celu, zgodnie z art. 68 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²², zapewnienie zgodności działalności z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi oraz skuteczności i efektywności działania. Niezastosowanie się do terminu podanego w wezwaniu wywołuje bowiem określone skutki prawne dla wnioskodawcy, tj. pozostawienie wniosku bez rozpatrzenia (nieprzyznanie dodatku osłonowego na ten wniosek), a zatem winno być udokumentowane. Wysłane niezwłocznie pisemne wezwanie do poprawienia lub uzupełnienia wniosku stanowiłoby również dowód braku przewlekłości w działaniu MOPR. Tymczasem w przypadku części wniosków złożonych w styczniu 2022 r. brakowało jakichkolwiek dokumentów potwierdzających wezwania wnioskodawców do poprawienia lub uzupełnienia wniosków²³, a I rata została dla tych wniosków wypłacona nieterminowo (według wyjaśnień pracowników MOPR – z powodu zbyt późnego usunięcia przez wnioskodawców braków formalnych).

2. Spośród 249 wniosków o wypłatę dodatku osłonowego złożonych w styczniu 2022 r., dla których I ratę w łącznej kwocie 64,2 tys. zł wypłacono z naruszeniem terminu określonego w art. 2 ust. 8 ustawy o dodatku osłonowym (tj. po 31 marca 2022 r.), co pracownicy MOPR wyjaśnili wystąpieniem okoliczności niezależnych od organu, przeprowadzone badanie 22 (8,8%) wniosków²⁴ na łączną kwotę wypłaconej I raty 5,3 tys. zł (8,3%) wykazało, że we wszystkich tych przypadkach działania MOPR w zakresie rozpatrywania wniosków lub wypłacania środków nie były niezwłoczne. I tak:

- w ośmiu przypadkach²⁵ (dobór celowy) pisemne wezwania do poprawienia lub uzupełnienia wniosków skierowano do wnioskodawców od 48 do 64 dni od złożenia wniosku;

²¹ Komunikat nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF nr 15 poz. 84).

²² Dz.U. z 2022, poz. 1634, ze zm. Dalej: ustawa o finansach publicznych.

²³ W toku kontroli NIK MOPR zwrócił się do operatora sieci telefonicznej o bilingi potwierdzające realizację połączeń wychodzących z numerów telefonów używanych przez pracowników Działu Dodatków Mieszkaniowych, co jednakże nie potwierdzało treści przeprowadzonych rozmów telefonicznych.

²⁴ Nr wniosków: 380, 1255, 168, 76, 117, 352, 866, 779, 898, 1272, 60, 65, 87, 948, 1227, 1301, 1362, 489, 534, 434, 1207, 1335.

²⁵ Nr wniosków: 76, 168, 352, 866, 380, 1255, 1272, 1335 (ostatni wniosek był objęty badaniem, którego wyniki przedstawiono w pkt 1.2.).

- w sześciu przypadkach²⁶ (dobór losowy), w których nie kierowano do wnioskodawców pisemnych wezwań do poprawienia lub uzupełnienia wniosków, wystąpiono do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych²⁷ o udzielenie informacji potrzebnych do rozpatrzenia wniosków od 74 do 125 dni od złożenia wniosku;
- w pięciu przypadkach²⁸ (dobór celowy), w których nie kierowano do wnioskodawców pisemnych wezwań do poprawienia lub uzupełnienia wniosków, przelewów środków I raty dokonano od czterech do 11 dni od daty informacji o przyznaniu dodatku osłonowego (w sytuacji, gdy informacje te sporządzono pod koniec marca 2022 r.);
- w trzech przypadkach²⁹ (dobór celowy), w których pisemne wezwania do poprawienia lub uzupełnienia wniosków skierowano do wnioskodawców od 58 do 70 dni od złożenia wniosku, przelewów środków I raty dokonano cztery dni od daty informacji o przyznaniu dodatku osłonowego (w sytuacji, gdy informacje te sporządzono 31 marca 2022 r.).

W objętych badaniem 22 przypadkach I ratę wypłacono od czterech do 96 dni (średnio 23) po terminie określonym w art. 2 ust. 8 ustawy o dodatku osłonowym.

Wśród przyczyn zwłoki w podejmowaniu działań i związanej z tym nieterminowej wypłaty I raty dodatku osłonowego Kierownik Działu Dodatków Mieszkaniowych oraz Dyrektor MOPR i jego Zastępca wskazali: obciążenie innymi zadaniami nałożonymi na ww. komórkę organizacyjną (realizacja dodatku energetycznego i dodatków mieszkaniowych), niewystarczające zasoby kadrowe (pięć osób, w tym dwie zajmujące się bezpośrednią obsługą klienta) przy ograniczonych środkach finansowych na obsługę wypłat dodatków osłonowych, skalę tego zadania, problemy z pozyskaniem informacji od ZUS (trudności techniczne leżące po stronie platformy ZUS PUE, odpowiedzi błędne lub uzyskiwane dopiero po kilkukrotnych zapytaniach), wpływ środków na wypłaty po sesji Rady Miasta Piekary Śląskie w dniu 24 marca 2022 r., ograniczenia związane z pandemią, zmianę numeru konta bankowego przez stronę w dniu 31 marca 2022 r., błąd systemu komputerowego, który nie uwzględnił zatwierdzonych informacji o przyznaniu dodatku osłonowego na liście wypłat.

(akta kontroli str. 211, 241-245, 347-350, 357-360, 362-386, 396-402)

Zdaniem NIK, kwestie organizacyjne nie stanowią okoliczności uzasadniających stwierdzoną zwłokę w rozpatrywaniu spraw przez MOPR. Obowiązkiem organów państwowych i samorządowych jest organizowanie pracy oraz zabezpieczanie zasobów, zapewniające sprawne realizowanie powierzonych im zadań. Mając na uwadze ograniczony (terminem wypłaty I raty dodatku osłonowego) czas rozpatrywania wniosków złożonych w styczniu 2022 r. oraz długotrwałość procesu pozyskiwania informacji od ZUS, MOPR winien zapewnić niezwłoczne występowanie z zapytaniami do tej jednostki.

3. W rozliczeniach dotacji celowej na finansowanie wypłat dodatku osłonowego za I i II kwartał 2022 r. wykazano kwoty wypłaconych dodatków osłonowych niezgodne z danymi wynikającymi z ksiąg rachunkowych, tj. zawyżone odpowiednio o 450,00 zł (0,1%) i 10,9 tys. zł (0,9%).

Kierownik Działu Dodatków Mieszkaniowych oraz Dyrektor MOPR wyjaśnili, że było to spowodowane omyłką rachunkową.

²⁶ Nr wniosków: 60, 65, 87, 948, 1227, 1301.

²⁷ Dalej: ZUS.

²⁸ Nr wniosków: 434, 489, 534, 1207, 1362.

²⁹ Nr wniosków: 117, 779, 898.

Ponadto, w rozliczeniach za II, III i IV kwartał 2022 r. wykazywano narastająco błędne liczby gospodarstw domowych, które otrzymały dodatek osłonowy i na koniec 2022 r. liczba ta była zawyżona o 1 028, tj. o 25,8%.

Kierownik Działu Dodatków Mieszkaniowych oraz Zastępca Dyrektora MOPR wyjaśnili, że błędnie wykazywano odrębnie I i II ratę dodatku osłonowego (jako dwa świadczenia) wypłaconego dla wniosków złożonych w styczniu i rozpatrzonych po 31 marca 2022 r., co spowodowało w tych przypadkach zdublowanie się liczby gospodarstw domowych otrzymujących świadczenie.

(akta kontroli str. 21-22, 24, 40, 234-237, 316, 318, 344, 346, 351, 353)

OCENA CZĄSTKOWA

MOPR zapewnił środki dotacji w kwotach i terminach umożliwiających realizację zadań przewidzianych w ustawie o dodatku osłonowym. Terminowo wywiązano się z obowiązku rozliczenia dotacji oraz obowiązku zwrotu niewykorzystanych środków dotacji. Prawidłowo rozpatrzono objęte badaniem wnioski o wypłatę dodatku osłonowego, jednak w przypadku 92,2% zbadanych nieprawidłowo wypełnionych wniosków nie dochowano wymaganej formy pisemnej wezwania osoby ubiegającej się o dodatek do poprawienia lub uzupełnienia wniosku. W przypadku 18,9% pozytywnie rozpatrzonych wniosków złożonych w styczniu 2022 r. I ratę w łącznej kwocie 64,2 tys. zł (2,7% wypłat dodatku osłonowego ogółem) wypłacono nieterminowo, co pracownicy MOPR wyjaśnili wystąpieniem okoliczności niezależnych od organu, jednak badanie 8,8% takich wniosków wykazało, że działania MOPR w zakresie rozpatrywania wniosków lub wypłacania środków nie były niezwłoczne. Ponadto w rozliczeniach dotacji za I i II kwartał 2022 r. wykazano kwoty wypłaconych dodatków osłonowych zawyżone o odpowiednio 0,1% i 0,9%, a w rozliczeniach za II, III i IV kwartał 2022 r. wykazywano narastająco błędne liczby gospodarstw domowych, które otrzymały dodatek osłonowy i na koniec 2022 r. liczba ta była zawyżona o 25,8%.

OBSZAR

2. Wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Opis stanu faktycznego

2.1. W 2022 r. MOPR otrzymał dotację celową z budżetu państwa na realizację zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w kwocie 1 682,0 tys. zł (100,0% kwoty zaplanowanej na ten cel), z czego wykorzystał 1 667,8 tys. zł (99,2%). W porównaniu do 2021 r. wielkości te były niższe o odpowiednio 24,9 tys. zł (1,5%) i 38,7 tys. zł (2,3%).

Jak wyjaśnił Dyrektor MOPR „*zmniejszenie planowanych dotacji, a co za tym idzie również zmniejszenie wykorzystanej dotacji związane jest z tendencją malejącą liczby osób uprawnionych do świadczeń. Stosunkowo niewysokie kryterium dochodowe powoduje, iż coraz więcej osób rezygnuje z ubiegania się o świadczenia. Coroczny wzrost kwoty najniższego wynagrodzenia powoduje zauważalny spadek osób uprawnionych do świadczeń alimentacyjnych. Fakt utrzymywania się kryterium dochodowego na poziomie z 2019 r., gdzie płaca minimalna wynosiła 2 250 zł brutto, zaś w 2022 r. 3 010 zł brutto ma bezpośredni wpływ na zmniejszającą się ilość osób uprawnionych*”.

Z otrzymanych środków dotacji sfinansowano świadczenia z funduszu alimentacyjnego w kwocie 1 619,3 tys. zł oraz ich obsługę (wynagrodzenia wraz z pochodnymi pracowników MOPR) w kwocie 48,6 tys. zł, która, zgodnie z art. 31 ust. 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, stanowiła 3,0% otrzymanej dotacji na świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ponadto na obsługę

świadczeń z funduszu alimentacyjnego poniesiono ze środków własnych Miasta Piekary Śląskie wydatki w kwocie 162,8 tys. zł, które dotyczyły: wynagrodzeń wraz z pochodnymi pracowników MOPR, odnowienia licencji na odpowiednie oprogramowanie komputerowe oraz opłat pocztowych za wysyłkę korespondencji i innych opłat związanych z utrzymaniem nieruchomości na potrzeby MOPR.

(akta kontroli str. 35, 38, 39, 42, 81, 83, 134, 136-137, 232-233)

Środki niewykorzystane w kwocie 14,1 tys. zł zostały zwrócone na rachunek Wojewody Śląskiego 27 stycznia 2023 r., tj. w terminie określonym w art. 168 ust. 1 ustawy o finansach publicznych.

(akta kontroli str. 187-189)

W sprawie przyczyn wykorzystania środków dotacji w kwocie niższej niż planowana Dyrektor MOPR wyjaśnił: „część wniosków złożonych do końca grudnia ubiegłego roku została rozpatrzona w roku bieżącym, tj. 2023. Zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w przypadku wniosków złożonych w miesiącu listopadzie i grudniu ich rozpatrzenie następuje odpowiednio do końca stycznia i lutego roku następnego. Zatem wypłata też została zrealizowana w roku bieżącym. Wnioski te nie zostały rozpatrzone z uwagi na brakujące dokumenty. Ponadto część wniosków została rozpatrzona decyzją odmowną. Wyjaśniam, iż na etapie ostatecznego planowania kwoty dotacji Organ nie ma wiedzy odnośnie ilości wniosków, które zostaną rozpatrzone negatywnie. (...) nie ma możliwości, aby zaplanować kwotę dotacji co do złotówki.”

(akta kontroli str. 134, 136)

MOPR występował do Wojewody Śląskiego o środki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego w kwotach wynikających z faktycznego zapotrzebowania. Odbywało się to w okresach miesięcznych, w terminach zgodnych z harmonogramem, tj. do 10 miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym należało wypłacić świadczenia. Środki dotacji otrzymane od Wojewody Śląskiego w zapotrzebowanej wysokości Urząd Miasta Piekary Śląskie przekazał do MOPR w pełnej kwocie oraz w terminach umożliwiających realizację zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

(akta kontroli str. 138-141, 142-186)

Sprawozdania Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami za I, II, III i IV kwartał 2022 r. MOPR przekazał do Urzędu Miasta Piekary Śląskie odpowiednio 11 kwietnia³⁰, 11 lipca³¹ i 10 października 2022 r. oraz 31 stycznia 2023 r., tj. w terminach określonych w załączniku nr 41 do rozporządzenia Ministra Finansów z 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej³².

(akta kontroli str. 43-74)

2.2. W 2022 r. do MOPR wpłynęły 293 wnioski o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, z tego (na dzień 28 lutego 2023 r.): w 272 przypadkach wydano decyzję przyznającą świadczenia, w pięciu – decyzję o odmowie przyznania

³⁰ 10 kwietnia przypadła w niedzielę.

³¹ 10 lipca przypadła w niedzielę.

³² Dz.U. z 2022 r. poz. 144, ze zm.

świadczeń³³, w czterech – decyzję umarzającą postępowanie³⁴, w dwóch – wnioski pozostawiono bez rozpatrzenia³⁵, w jednym – wniosek przekazano wraz aktami do innej gminy zgodnie z właściwością, w ośmiu – wnioski wraz z wydanymi decyzjami wpłynęły do MOPR z innych gmin w celu dalszej realizacji świadczeń, w związku ze zmianą miejsca zamieszkania wnioskodawców. Jeden wniosek był w trakcie rozpatrywania, pomimo upływu terminu do ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 191-208, 259-264)

W wyniku badania 30 (11,0%) wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego złożonych w 2022 r., w związku z którymi wydano decyzje przyznające świadczenia i wypłacono je w tym okresie w łącznej kwocie 50,4 tys. zł (3,1% świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych w 2022 r.), ustalono że:

- MOPR rzetelnie analizował wnioski pod względem spełnienia wymogów określonych w art. 15 ust. 2, 2a, 3, 4, 4a i 7 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz § 2-5 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego³⁶, stosując w odpowiednich przypadkach art. 15 ust. 5 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz § 6, 8 i 10 ww. rozporządzenia;
- świadczenia wypłacono w kwotach ustalonych w decyzjach, przy czym w dwóch przypadkach świadczenie zostało pomniejszone, stosownie do art. 9 ust. 2a ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ze względu na przekroczenie kwoty dochodu w przeliczeniu na osobę w rodzinie określonej w art. 9 ust. 2 tej ustawy³⁷;
- wypłaty świadczeń zrealizowano zgodnie z harmonogramami zawartymi w decyzjach, z wyjątkiem wypłat dotyczących dwóch wniosków – w jednym przypadku³⁸ świadczenia za wrzesień 2022 r. wypłacono 27 września 2022 r., tj. dwa dni po terminie określonym w harmonogramie (25 września 2022 r.), w drugim³⁹ – świadczenia za październik i listopad 2022 r. wypłacono 30 listopada 2022 r., tj. jeden dzień po terminie określonym w harmonogramie (29 listopada 2022 r.), dochowując jednakże ustawowego terminu określonego w art. 20 ust. 5 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów; Zastępca Dyrektora MOPR wyjaśniła, że w pierwszym przypadku w decyzji omyłkowo wskazano dzień wypłaty przypadający na niedzielę, a wypłata została zrealizowana „w dniu, w którym były realizowane wszystkie wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego za m-c wrzesień”, w drugim przypadku „odmienna data wypłaty

³³ M.in. z powodu: niepodjęcia czynności przez osobę uprawnioną związanych z wykonaniem tytułu wykonawczego za granicą, przekroczenia kryterium dochodowego, niespełnienia wymogu bezskuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych w okresie dwóch ostatnich miesięcy.

³⁴ M.in. na prośbę wnioskodawcy, z powodu dwóch wniosków złożonych na tę samą osobę i na ten sam okres świadczeniowy.

³⁵ Wnioskodawcy nie zastosowali się do wezwania do dostarczenia wymaganych dokumentów.

³⁶ Dz.U. poz. 1467.

³⁷ O 81,97 zł i 76,02 zł.

³⁸ Decyzja nr 000140/2022/90FA04/E/DŚR z 10 sierpnia 2022 r.

³⁹ Decyzja nr 000341/2022/353FA01/DŚR z 18 listopada 2022 r.

świadczenia wynika z niedopatrzenia, została jednak zrealizowana w terminie zgodnym z ustawą”;

- w jednym przypadku naruszono art. 20 ust. 4 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, poprzez wypłatę świadczenia w terminie nieprawidłowo określonym w harmonogramie wypłat zawartym w decyzji, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 190-194, 209-210, 220-229)

Zastępca Dyrektora MOPR poinformowała, że analiza efektów uzyskanych w związku z wydatkowaniem środków z funduszu alimentacyjnego odbywa się przy sporządzaniu rocznego sprawozdania z działalności MOPR. W sprawozdaniu za 2021 r.⁴⁰ podano: „W 2021 r. wypłacono łącznie 4 066 świadczeń na łączną kwotę 1 657,8 tys. zł, w tym 101 świadczeń na kwotę 32,8 tys. zł ustalonych w oparciu o przepisy „zł za zł”. Pomocą o charakterze alimentacyjnym objętych było średnio 217 rodzin miesięcznie, w których uprawnionych było 315 dzieci. Dział Świadczeń Rodzinnych systematycznie prowadził postępowania wobec około 300 dłużników alimentacyjnych. W wyniku obligatoryjnej współpracy z Biurami Informacji Gospodarczej przesłano informację o 150 nowych należnościach dłużników. W efekcie prowadzonego w 2021 r. postępowania wobec dłużników odzyskano 766,3 tys. zł z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego. W ramach prowadzonych postępowań skierowano 6 wniosków o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego oraz złożono 292 wnioski o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 Kodeksu Karnego”.

(akta kontroli str. 81, 83-86)

Stosownie do art. 31 ust. 4 i 8 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, sporządzono, zgodnie ze wzorem udostępnionym przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji zadań przewidzianych w tej ustawie i przekazano je Wojewodzie Śląskiemu za I, II, III i IV kwartał odpowiednio 14 kwietnia, 13 lipca i 14 października 2022 r. oraz 13 stycznia 2023 r., dochowując terminu określonego w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁴¹.

(akta kontroli str. 90-133)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W jednym przypadku (3,3% zbadanych) w harmonogramie wypłat zawartym w decyzji z 26 października 2022 r.⁴² (wydanej po rozpatrzeniu wniosku złożonego w MOPR 4 sierpnia 2022 r.) podano 8 listopada 2022 r. jako termin wypłaty świadczenia z funduszu alimentacyjnego za październik 2022 r. w kwocie 323,98 zł i w tym dniu wypłacono świadczenie, podczas gdy, stosownie do art. 20 ust. 4 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wypłata ta winna nastąpić do 31 października 2022 r. (opóźnienie wyniosło osiem dni).

Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych i Zastępca Dyrektora MOPR wyjaśniły m.in., że decyzja została wydana niezwłocznie po upływie siedmiu dni od odebrania

⁴⁰ <https://bip.mopr.piekary.pl/regulaminy-i-sprawozdania>

⁴¹ Dz.U. poz. 1812.

⁴² Nr 000309/2022/149FA05/DŚR.

(17 października 2022 r.) przez stronę zawiadomienia o możliwości zapoznania się z aktami spraw, a ponadto „Zachodziło duże prawdopodobieństwo, iż decyzja nie zostanie odebrana (...) do końca m-ca października, zatem termin do wypłaty ustalono na pierwszy możliwy wtorek przypadający w listopadzie, tj. 8. Nadmieniam, że świadczenia z funduszu alimentacyjnego są realizowane we wtorki.”

Zdaniem NIK, organ wydający decyzję winien stosować obowiązujące przepisy do zaistniałego (a nie prawdopodobnego) stanu faktycznego. Zakładane nieodebranie przez stronę decyzji do końca października 2022 r. nie uprawniało zresztą do określenia w niej terminu późniejszego, niż termin określony w art. 20 ust. 4 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (31 października danego roku) dla wniosków złożonych do 31 sierpnia danego roku na nowy okres świadczeniowy.

(akta kontroli str. 215-219, 229)

2. Według stanu na dzień 28 lutego 2023 r., nie zakończono postępowania wszczętego w związku z jednym wnioskiem o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego⁴³ (0,3% liczby wniosków z 2022 r.) złożonym 7 listopada 2022 r., pomimo upływu terminu, określonego w art. 20 ust. 7 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (31 stycznia następnego roku), na ustalenie tego prawa oraz wypłatę przysługujących świadczeń, dla wniosków złożonych w listopadzie 2022 r.

Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych i Zastępca Dyrektora MOPR wyjaśnili, że dopiero 30 stycznia 2023 r. pozyskano dane z systemu informatycznego Ministerstwa Finansów wskazujące na to, że członek rodziny wnioskodawcy prowadzący działalność gospodarczą w 2021 r. nie dokonał rozliczenia dochodów w urzędzie skarbowym i cztery dni później do strony zwrócono się o przedłożenie dokumentu potwierdzającego złożenie stosownego zeznania podatkowego, w celu ustalenia czy rodzina spełnia kryterium dochodowe (strona odebrała je 14 lutego 2023 r.). Wśród przyczyn pozyskania danych z systemu informatycznego Ministerstwa Finansów dopiero dzień przed upływem ww. terminu ustawowego, Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych i Zastępca Dyrektora MOPR wskazały: obciążenie innymi zadaniami nałożonymi na ww. komórkę organizacyjną (wprowadzanie wniosków o dodatek węglowy, wydawanie decyzji zmieniających wysokość świadczenia pielęgnacyjnego, wydawanie zaświadczeń w programie „Czyste Powietrze”, realizacja świadczenia w postaci refundacji kwoty odpowiadającej podatkowi VAT za dostarczone paliwa gazowe w 2023 r.), problemy kadrowe (konieczność zastąpienia długotrwale nieobecnej pracownicy odpowiedzialnej za obsługę klientów, konieczność oddelegowania dwóch pracowników do Działu Dodatków Mieszkaniowych), zmianę siedziby Działu Świadczeń Rodzinnych oraz zakłócenia w funkcjonowaniu systemów informatycznych, z których pozyskiwane są dane niezbędne dla prowadzonych postępowań.

(akta kontroli str. 260-264, 418, 420-421)

NIK zwraca uwagę, że kwestie organizacyjne nie stanowią okoliczności uzasadniających opóźnienie w rozpatrzeniu sprawy przez MOPR. Obowiązkiem organów państwowych i samorządowych jest organizowanie pracy oraz zabezpieczanie zasobów, zapewniające sprawne realizowanie powierzonych im zadań.

---

⁴³ Nr 280.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykorzystanie przez MOPR dotacji celowej z budżetu państwa na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Zapewniono środki dotacji w kwotach i terminach umożliwiających realizację zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Terminowo wywiązano się z obowiązków sprawozdawczych oraz obowiązku zwrotu niewykorzystanych środków dotacji. Prawidłowo rozpatrzono objęte badaniem wnioski o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego i terminowo wypłacono świadczenia, z wyjątkiem dwóch przypadków. W pierwszym – nieterminowo wypłacono świadczenie za jeden miesiąc, w związku z nieprawidłowo określonym terminem w harmonogramie wypłat zawartym w decyzji, w drugim – nie zakończono w terminie postępowania w sprawie ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Nieprawidłowości te, z uwagi na incydentalny charakter, nie miały istotnego wpływu na kontrolowaną działalność.

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następującą uwagę i wniosek:

- Uwaga NIK zwraca uwagę na potrzebę podjęcia działań zapewniających terminowe ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego i terminową wypłatę tych świadczeń.
- Wniosek NIK wnioskuje o podjęcie działań w celu skorygowania (w zakresie wskazanym w pkt 3 sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości w obszarze 1*) przekazanych do Wojewody Śląskiego kwartalnych rozliczeń dotacji celowej na finansowanie wypłat dodatku osłonowego.

Z uwagi na zmianę uwarunkowań organizacyjnych i prawnych, NIK nie formułuje uwag ani wniosków w zakresie pozostałych nieprawidłowości.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁴⁴ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

⁴⁴ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 27 marca 2023 r.

Kontroler
Nina Poloczek
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....